

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA
ČESKÉ REPUBLIKY

Mediace a probace

09.12.2022

Mgr. et Mgr. Ondřej Ipser, DiS.

Harmonogram

- ✓ **Probace**
- ✓ **Obecně prospěšné práce**
- ✓ **Trest domácího vězení**
- ✓ **Parole**
- ✓ **Trest zákazu vstupu**

Probace – dohled nad odsouzeným

CÍL

- sledovat
- kontrolovat chování pachatele
- odborně vést ke změně chování

Základní principy činnosti pracovníka

- jedná v souladu s platnými zákony a vnitřními předpisy PMS;
- jedná v souladu s Etickým kodexem zaměstnance PMS;
- respektuje a chrání lidská práva a svobody, důstojnost člověka;
- je nositelem principů restorativní justice;
- jedná s obětí i pachatelem transparentně;
- postupuje odpovědně a objektivně;
- zná své kompetence a hranice;
- spolupracuje s orgány činnými v trestním řízení (dále jen OČTŘ) a dalšími organizacemi státní správy, samosprávy i neziskovými organizacemi, zná síť poskytovatelů sociálních služeb;
- dbá na svou bezpečnost a bezpečnost dalších pracovníků.

Role pracovníka v oblasti probace

- připravuje podklady pro uložení dohledu
- zajišťuje výkon dohledu a vede pachatele k plnění uložených povinností a omezení.
- průběžně ověřuje informace sdělené pachatelem. O výsledcích plnění i průběhu dohledu informuje soud.
- pravidelně analyzuje rizika a potřeby pachatele
- sleduje a kontroluje jeho chování, spolupracuje s osobami z jeho rodinného a sociálního prostředí
- navštěvuje pachatele v místě bydliště
- formuluje srozumitelné, reálné, časově ohraničené a měřitelné cíle spolupráce
- průběžně ověřuje informace sdělené pachatelem

Práce s obětí

- **Zjišťuje dopady trestného činu na život a zdraví oběti, poskytuje psychosociální podporu**
- **Poskytuje informace k náhradě škody a k možnostem plnění.**
- **Nabízí dlouhodobou spolupráci**
- **Informuje oběť**
- **Nabízí mediaci**
- **Zprostředkovává další odbornou pomoc**

Výkon dohledu před rozhodnutím soudu

Podnět k přípravě stanoviska k NVD může pracovník obdržet od:

- pachatele nebo osoby jemu blízké;
- soudu nebo státního zastupitelství.

Informace pro zpracování *stanoviska* k NVD

- rozhovoru s pachatelem;
- informací z vazební věznice, v níž se pachatel nachází;
- informací od sociálního kurátora
- spisového materiálu pachatele;
- dostupných rejstříků (CESO, opis RT, rejstřík přestupků);
- informací z rodinného prostředí pachatele;
- prostředí, v němž se bude pachatel v případě NVD zdržovat.

Postup po rozhodnutí o NVD

- Činnost ve věci výkonu NVD **zahájí pracovník na základě pověření** soudu nebo státního zástupce.
- Na začátku výkonu dohledu je pachatel poučen a seznámen se svými právy a povinnostmi v průběhu dohledu
- **V rámci NVD může pracovník navštívit místo bydliště pachatele pouze za účelem ověření**, že se pachatel zdržuje v místě, které soudu sdělil

Výkon dohledu po rozhodnutí soudu

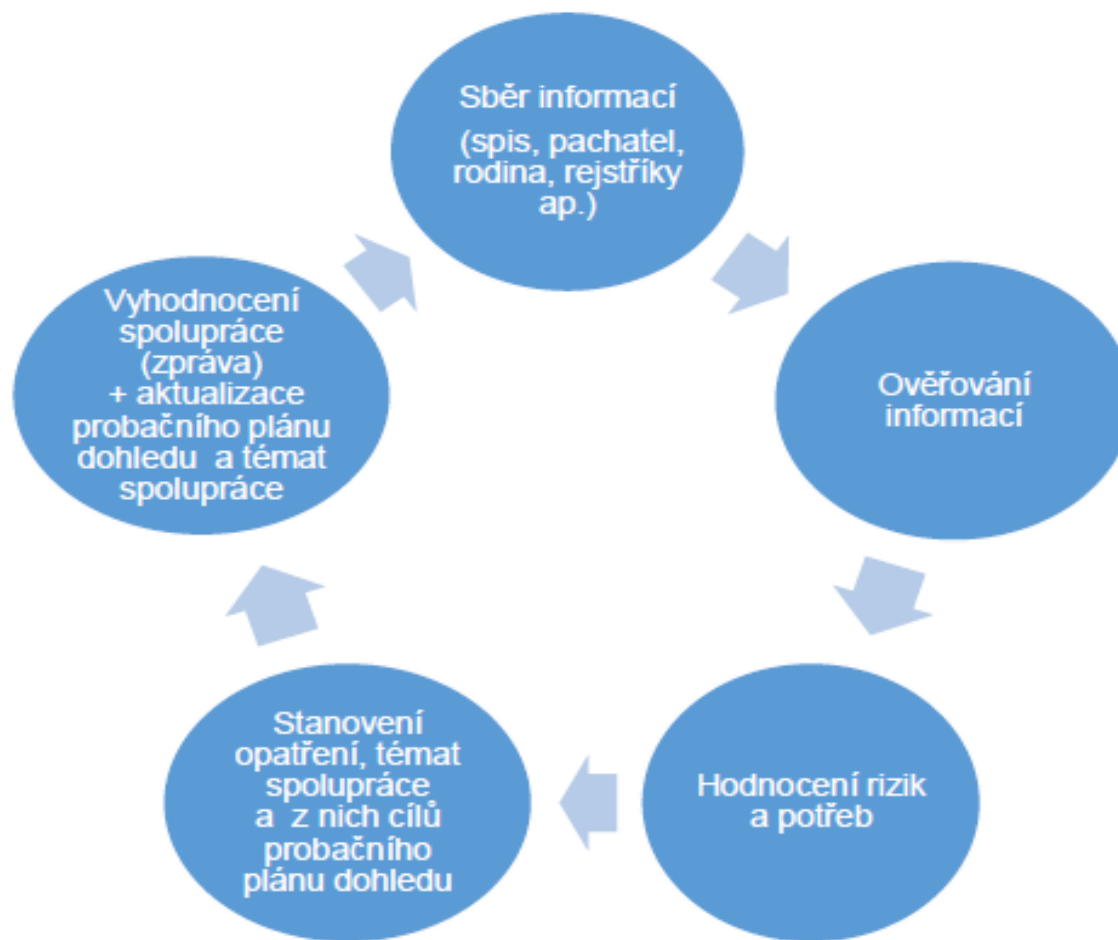
Zahájení činnosti

- **pověření OČTŘ;**
- podnětu od pachatele

Průběh výkonu dohledu

Samotný výkon dohledu má několik fází, které na sebe navazují:

Sběr, ověřování a hodnocení dat

- **sdělené přímo pachatelem během konzultací**
- trestní spis, materiály od OČTŘ; OSPOD, lékař
- znalecké posudky;
- CESO – lustraci pachatele **pracovník provádí vždy před zahájením činnosti a vždy před podáním zprávy OČTŘ, jinak dle potřeby;**
- opis RT – **pracovník provádí lustraci vždy před zahájením činnosti a v případě nového záznamu v CESO též před podáním zprávy soudu;**
- rejstřík přestupků;
- informace od oběti; zaměstnavatele
- informace z rodinného a sociálního prostředí pachatele

Úvodní konzultace

- ověří totožnost pachatele;
- poskytne mu podrobné informace o podmínkách dohledu;
- předá základní informace o PMS;
- vyjasní role zúčastněných subjektů (pracovník, soud nebo státní zastupitelství, pachatel, oběť);
- získává aktuální kontaktní údaje na pachatele (především adresu, na níž si pachatel přebírá písemnosti či se na ní fakticky zdržuje, a i případný telefonický kontakt);
- získává základní přehled o aktuální životní situaci pachatele (např. bydlení, zaměstnání, rodina, vyživovací povinnosti, vztahy, finanční situace, trestní minulost, závislosti, zdravotní stav atd.).

Účel dalších konzultací

- udržení pravidelného osobního kontaktu s pachatelem;
- průběžné hodnocení rizik a potřeb pachatele, na jejichž základě pracovník volí opatření k minimalizaci hrozících rizik
- posilování silných stránek pachatele – zdrojů pro změnu v jeho životě, vedení pachatele k životu bez trestného jednání
- dojednávání způsobu plnění a kontroly podmínek dohledu uložených soudem
- stanovení vhodných témat spolupráce s pachatelem a cílů probačního plánu dohledu.

Obsah konzultací

- bydlení;
- rodinné a sociální zázemí;
- zaměstnání;
- finanční situaci;
- závislostní jednání;
- postoj pachatele k trestnému činu a k uloženému trestu;
- postoj pachatele k oběti a k jeho odpovědnosti za řešení následků trestného činu;
- náhradu škody, odčinění újmy;
- zdroje pachatele – silné stránky, představy o budoucnosti;
- trestní minulost a její reflexe;
- rizika recidivy, újmy, selhání;
- další témata, která vyplývají z okolností spáchaného trestného činu a která se týkají osoby pachatele a jeho současného způsobu života (např. řešení dlouhodobé nezaměstnanosti, absenci trvalejšího bydlení, dluhovou problematiku, dokončení vzdělání nebo zahájení rekvalifikace apod.).

Nástroje při práci s dětmi

Bilance rozhodování

Co získám, když budu páchat trestnou činnost (+)	Co ztratím, když budu páchat trestnou činnost (-)
Co získám, když přestanu páchat trestnou činnost (+)	Co ztratím, když přestanu páchat trestnou činnost (-)

Návštěva v místě bydliště

Prostřednictvím těchto návštěv pracovník ověřuje pachatelem sdělované skutečnosti a otevírá prostor pro navázání spolupráce se členy jeho rodiny a zjištění zdrojů pro pozitivní změny v životě pachatele.

Před realizací návštěvy je nezbytné, aby měl pracovník k dispozici podrobné informace o pachateli a o místě, které má navštívit, především o tom:

- zda jde o pachatele násilného trestného činu;
- zda ho pracovník již zná z předešlého kontaktu;
- jaké s ním má dosavadní zkušenosti;
- zda pachatel bydlí v odlehlé lokalitě nebo v rizikovém prostředí.

Hodnocení rizik a potřeb

- Cílem hodnocení rizik a potřeb pachatele je eliminace újmy pro oběť, případného opakování trestného jednání pachatele či jeho selhání při výkonu alternativního trestu. Při hodnocení rizik pracovník zkoumá povahu, závažnost a schéma trestných činů, zabývá se osobností pachatele a jeho chováním.
- Analýza rizik a potřeb se opírá o zjištěné informace z trestní minulosti pachatele i aktuálního trestného jednání, o současný způsob života pachatele i o informace od oběti.

Porušení podmínek dohledu

Pracovník zjišťuje důvody tohoto porušení (kontaktuje pachatele, a shromáždí a ověří aktuální informace).

Pokud pachatel poruší stanovené podmínky probačního plánu dohledu nebo přiměřená omezení a povinnosti **méně závažným způsobem** (např. neomluvená absence na konzultaci), pracovník jej upozorní na zjištěné nedostatky a sdělí mu, že v případě opakování nebo závažnějšího porušení bude informovat soud.

Pokud pachatel **závažným způsobem** (např. spáchání nové trestné činnosti) nebo opakovaně porušuje podmínky dohledu nebo cíle probačního plánu dohledu, **pracovník o tom bez zbytečného odkladu informuje soud, který dohled uložil.**

DALŠÍ SUBJEKTY ŘÍZENÍ?

Jedná se o činitele (státní orgány, fyzické osoby, právnické osoby), kteří mají a vykonávají vliv na průběh řízení a kterým zákon dává k uskutečnění tohoto vlivu určitá procesní práva nebo ukládá určité povinnosti.

Obviněný, Obhájce, Poškozený, Zúčastněná osoba

Další osoby – jde o **osoby s tzv. samostatnými obhajovacími právy**

- některé osoby obviněnému blízké – příbuzní obviněného v pokolení přímém, sourozenec, osvojitel, osvojenec, manžel, partner a druh

- probační úředník

- orgán sociálně-právní ochrany dětí v řízení proti mladistvému

Tyto osoby vykonávají obhajovací práva ve prospěch obviněného vlastním jménem, mají tzv. samostatné obhajovací právo. Mohou např. ve prospěch obžalovaného podat odvolání proti rozsudku soudu prvního stupně.

Svědci, znalci, tlumočníci

Obecně prospěšné práce

- **Trest obecně prospěšných prací** (dále OPP) je alternativou trestu odnětí svobody a zahrnuje v sobě možnosti restorativního přístupu k řešení trestné činnosti, tj. nápravy narušených vztahů. Jedná se o institut, jehož efektivita je závislá na podmínkách jeho výkonu a tedy i přípravě podkladů pro vhodné uložení této alternativní sankce.
- Ukládá se ve výměře od 50 do 300 hodin a odsouzený je povinen je vykonat osobně a bezplatně ve svém volném čase.

§ 65 Výkon trestu OPP

- (1) Obecně prospěšné práce je odsouzený povinen vykonat osobně a bezplatně ve svém volném čase nejpozději do dvou let ode dne, kdy soud nařídil výkon tohoto trestu. Do této doby se nezapočítává doba, po kterou odsouzený
- a) nemohl obecně prospěšné práce vykonávat pro zdravotní nebo zákonné překážky, nebo
 - b) byl ve vazbě nebo vykonával trest odnětí svobody.

Role pracovníka v oblasti OPP

- V přípravném řízení a řízení před soudem pracovník zjišťuje a hodnotí podmínky i rizika výkonu tohoto trestu, zohledňuje ve svých návrzích možná rizika recidivy pachatele (např. doporučením uložit pachateli přiměřené omezení a přiměřené povinnosti) i potřeby na straně oběti. Vyjadřuje jasná stanoviska pro soud, který uložení trestu OPP nebo jeho alternativ zvažuje.
- Ve vykonávacím řízení pracovník vykonává pravidelné kontroly výkonu trestu i dalších uložených povinností, a to i přímo v místě výkonu trestu OPP. Spolupracuje s poskytovateli míst výkonu trestu OPP (dále jen poskytovatelé) a je s nimi v pravidelném kontaktu.

Poskytovatelé míst pro výkon OPP

Požadavek poskytovatele obsahuje:

- konkrétní místo požadovaného výkonu práce;
- druh prací;
- termín provedení prací;
- počet osob, které je možné umístit souběžně;
- zvláštní požadavky poskytovatele;
- kontakty na odpovědnou osobu

Neplnění výkonu trestu OPP

- ✓ V případě, že pachatel bez závažného důvodu uložené práce dle sjednaného časového harmonogramu, v dohodnutém rozsahu nebo kvalitě neprovádí, **pracovník ho neprodleně kontaktuje** a zjišťuje důvody porušení podmínek výkonu trestu OPP a iniciuje osobní schůzku.
- ✓ V případě, že pachatel ani přes upozornění trest OPP dále nevykonává, pracovník mu doporučeně do vlastních rukou **zašle výzvu** k nástupu trestu OPP. Pokud pachatel do 14 dnů od oznámení (resp. od převzetí zásilky) výzvy nezačne trest vykonávat, **podá pracovník soudu návrh na přeměnu trestu OPP**

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA
ČESKÉ REPUBLIKY

Trest domácího vězení

Trest domácího vězení (dále jen TDV) je alternativní trest, který byl do českého právního systému včleněn trestním zákoníkem, jenž vstoupil v účinnost dne 1. 1. 2010. Tento moderní institut představuje pro pachatele určité omezení jeho osobní svobody, ale zároveň mu dává oproti výkonu trestu odnětí svobody mj. prostor pro odčinění následků trestné činnosti. Zároveň je pachatel ponechán ve svém sociálním prostředí a prostřednictvím kontaktu s pracovníkem PMS může být veden k úspěšnému začlenění do řádného života ve společnosti.

§ 60 Domácí vězení

- (1) Soud může uložit trest domácího vězení až na dvě léta, odsuzuje-li pachatele přečinu, jestliže
- a) vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného přečinu a osobě a poměrům pachatele, lze mít důvodně za to, že postačí uložení tohoto trestu, a to popřípadě i vedle jiného trestu, a
 - b) pachatel dá písemný slib, že se ve stanovené době bude zdržovat v obydlí na určené adrese a při výkonu kontroly poskytne veškerou potřebnou součinnost.

Vhodnost případu v přípravném řízení

Okolnosti, které doporučení trestu TDV ze své podstaty přímo vylučují:

- trestný čin zahrnoval násilí páchané na osobách blízkých, s nimiž pachatel nadále žije v jedné domácnosti;
- pachatel nemá stabilní místo bydliště;
- pachatel z různých důvodů dlouhodobě (popř. velmi často) pobývá mimo svůj domov.

Další okolnosti k uložení TDV

- závislost pachatele na alkoholu a omamných a psychotropních látkách (dále jen OPL) – při práci se pracovník řídí zpracovaným Manuálem pro práci se závislými osobami;
- uvažované místo výkonu TDV je vzhledem ke své poloze obtížně dosažitelné a kontrolovatelné;
- pachatel v minulosti opakovaně a zcela nedodržel rozhodnutí soudu ukládající mu součinnost s PMS;
- pachatel neposkytuje potřebnou součinnost při šetření v místě bydliště během předjednání trestu;

Další okolnosti k uložení TDV

- pachatel vyžaduje vzhledem ke svému závažnému zdravotnímu stavu intenzivní lékařskou péči (např. časté a nepravidelné návštěvy u lékaře);
- výkon kontroly TDV ze strany PMS by nevyhnutelně velkou měrou zasahoval do práv dalších osob, které s takovým postupem nesouhlasí;
- v posuzované domácnosti panují mezi spolubydlícími konfliktní vztahy;
- pozdější úhrada nákladů TDV (nebo náklady při nesplácení dokonce exekučně vymáhané) by ještě zhoršila již tak dlouhodobě špatnou finanční situaci pachatele nebo jeho rodiny.

Smysl institutu předběžného šetření

- zjištění dostupných informací k osobě pachatele (osobnostní rysy, respektování autorit, zodpovědnost k plnění povinností atd.);
- zjištění jeho stávající situace (rodinné, sociální, pracovní, finanční, bytové, zdravotní);
- posouzení okolností spáchaného trestného činu z hlediska možných rizik a potřeb pachatele;
- zjištění postoje pachatele ke spáchanému trestnému činu a míry přijetí jeho odpovědnosti za řešení následků;
- ochrana oběti, zjištění a zohlednění jejích potřeb;
- posouzení vhodnosti uložení TDV a identifikace případných rizik znemožňujících nebo negativně ovlivňujících jeho výkon, posouzení míry motivace pachatele podrobit se výkonu TDV;
- seznámení pachatele s podmínkami a pravidly výkonu TDV, aby bylo možné získat jeho kvalifikované stanovisko k trestu samotnému

Smysl TDV ve vykonávacím řízení

- získat informace potřebné pro soudní rozhodnutí (tj. nařízení výkonu TDV) o stanovení počátku a místa výkonu trestu, popř. denní časové možnosti pachatele;
- umožnit pachateli obstarat si své záležitosti – např. uspořádání svých osobních a rodinných poměrů, včetně provedení změn v zaměstnání tak, aby výkon TDV mohl být co nejdříve nařízen;
- poznat pachatele a místo výkonu TDV (zejména pokud s pachatelem nemohl být ze strany PMS navázán dřívější kontakt v rámci IPŠ);
- poučit pachatele o jeho povinnostech a právech, seznámit ho s rolí PMS;
- provést základní vyhodnocení situace z hlediska rizik zejména v souvislosti s prováděním namátkových osobních kontrol ze strany PMS;

Neplnění výkonu TDV

- **Každé prokázané maření výkonu TDV** (tedy pokud pachatel hodnověrně nedoložil vysvětlení své nepřítomnosti nebo uvedené důvody nejsou relevantní), **vč. nedodržování uložených přiměřených omezení a povinností, sdělí pracovník bezodkladně soudu, který TDV nařídil.** Pracovník soud takto informuje i o skutečnosti, že je pachatel během výkonu TDV nově trestně stíhán.

Parole

- Parole, podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody (dále jen VTOS), je zákonný institut, který dává soudu možnost (nikoli však povinnost) při splnění zákonem daných podmínek změnit trest odnětí svobody na trest vykonávaný na svobodě.
- Předpokladem dostatečného zájmu pachatelů o spolupráci s PMS je zajištění jejich dobré informovanosti. Průběžnou osvětu mezi pachateli a odbornými zaměstnanci **zajišťuje věznice ve spolupráci s příslušným střediskem PMS.**

Osvěta ve věznici

- ke zvýšení motivace pachatelů zapojit se do přípravy podkladů pro jejich propuštění;
- k podpoře motivace pachatelů aktivně se zapojit do řešení problémových oblastí svého života;
- ke konkretizaci představ pachatele o podobě a obsahu spolupráce s pracovníkem PMS před rozhodnutím soudu o podmíněném propuštění;
- k poučení o podmínkách výkonu opatření a povinností, které mohou být pachateli uloženy v rámci podmíněného propuštění;
- k získání přesných informací k přípravě podkladů pro rozhodování soudu o propuštění.

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA
ČESKÉ REPUBLIKY

Křehká šance – parolové komise

✓ Video

Trestní zákaz vstupu

- ✓ Trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce (dále jen TZV) je alternativní trest, který byl do českého právního systému včleněn trestním zákoníkem, jenž nabyl účinnosti 1. 1. 2010. Účelem TZV je zabránit pachatelům pokračovat v jejich protiprávním jednání na určených akcích. Tento trest cílí v první řadě na divácké násilí, avšak je možné ho uplatnit i v dalších oblastech – např. proti různým formám extremismu.

§ 76 Trestní zákaz vstupu

- (1) Soud může uložit trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce až na deset let, dopustil-li se pachatel úmyslného trestného činu v souvislosti s návštěvou takové akce.
- (2) Jako samostatný trest může být trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce uložen, jestliže vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného přečinu a osobě a poměrům pachatele uložení jiného trestu není třeba.
- (3) Trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce spočívá v tom, že se odsouzenému po dobu výkonu tohoto trestu zakazuje účast na stanovených sportovních, kulturních a jiných společenských akcích.

Spolupráce s Policií ČR

- ✓ V případě, že pracovník považuje za nutné, aby se pachatel v rámci kontroly výkonu TZV dostavoval na služebnu PČR, může mu policista pomoci stanovit nejvhodnější časový rozsah této povinnosti (např. vymezit konkrétní čas, kdy se má pachatel dostavit na policejní služebnu, aby bylo možné zamezit jeho účasti na zakázané akci).

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA
ČESKÉ REPUBLIKY

Děkuji za pozornost

Dotazy?

www.pmscr.cz

